

คำวินิจฉัยของ นายอูระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๔๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค ครอบคลุมพื้นที่ ๑๓ จังหวัด โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ครอบคลุมเวลาตามกฎหมายดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ส่งทะเบียนสมาชิก จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา เกี่ยวกับรายงานการประชุมใหญ่และใบสมัครสมาชิก พรรคชาติประชาชนอยู่ระหว่างตรวจสอบความถูกต้อง

ต่อมาพรรคชาติประชาชนมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๖ ขอดอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนสาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน และขอดอนตัว นางอารีย์ ปรัชญาเมธีกุล กรรมการสาขาพรรคจังหวัดเพชรบูรณ์ ออกจากการเป็นกรรมการสาขาพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน สาขาลำดับที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง รายงานว่า ได้สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เจริญญิกสาขาพรรคทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๖ คน และได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง สำหรับนางสาวขวัญฤทัย สุภานันท์ ให้ถ้อยคำว่าได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๑ แต่ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ที่บ้านนายธาราวรรณะ ไชยรัชต์ ประมาณ ๒ - ๓ ครั้ง แต่จำวันที่ไม่ได้และเข้าใจว่าที่ลงชื่อไปนั้น เพื่อแจ้งเหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม

สาขาลำดับที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนองได้สอบปากคำผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒ ได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริงแต่มีการประชุม ณ บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒

สาขาลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้สอบปากคำผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๔ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๘๐ คน ได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง

สำหรับสาขาลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร ได้สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค และผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑ คน คือ นายบุญมี พินทุมา ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) ได้ไปเอารายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน นางพิมล บุตรคาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข และนายบุญรอด ถนอมบุญ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือของตนเอง นายทวี น้อยใส ให้ถ้อยคำว่าจะไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน โดยคิดว่าเป็นการประชุมเรื่องหม้อดิน นายเสริม บุตรคาเพ็ง ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน

แต่ได้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน และได้มอบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านให้กับเจ้าหน้าที่ของพรรค จำนวน ๑ ชุด นางเรียน เพ็ชแสวง นายสุค ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ และนางลำไย สายสวาท ให้ถ้อยคำ สอดคล้องกันว่า ไม่เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริง โดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน นายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริงโดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขา พรรคชาติประชาชน

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทางนายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธาน สาขาพรรค) แล้ว ปรากฏว่ารายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม จัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากว่าอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคน ก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้ว ทุกคนซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนอยู่ในระหว่าง การดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องมีความรอบคอบ ซึ่งจะมีเหตุให้ยุบเลิกพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมือง และการออกเสียงประชามติ ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวเพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียน พรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป

พนักงานการเลือกตั้งที่ได้รับมอบให้ไปสอบข้อเท็จจริงได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร โดยสอบปากคำนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรคเพิ่มเติม นายคำพันธ์ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน ส่วนบุคคลอื่นได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการประชุมแล้วส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน ส่วน นายผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุม โดยนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน นายสมบูรณ์ ปานกลาง และนายสมยศ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ และลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน นางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ แต่ลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้นตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป ข้อเท็จจริง การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ปรากฏว่า ผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๓ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่

๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน (ประธานสาขาพรรค) นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้านผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน ตนเองได้ไปนำรายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรื่องการดำเนินการของพรรคชาติประชาชนเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมีมติที่ประชุมมีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว มีมติไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

พรรคชาติประชาชนยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้มีการสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และส่งสำเนาคำร้องพร้อมปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญให้พรรคชาติประชาชน ในฐานะผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้ง หรือนับแต่วันประกาศ แล้วแต่กรณี

พิจารณาแล้วได้ความว่า เกี่ยวกับสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนองและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ตามลำดับได้สอบปากคำ ประธานสาขาพรรค เลขานุการพรรค รองเลขานุการพรรค สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ได้ให้การทำนองเดียวกันว่า ได้มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมครบจำนวนตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า การประชุมสาขาพรรค ชาติประชาชนต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคสาขาลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง และสาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับสาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการตรวจสอบ ๓ ครั้ง โดยครั้งแรกได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธรตรวจสอบข้อเท็จจริง ครั้งที่สองได้มอบหมายให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติตรวจสอบข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง ครั้งสุดท้ายเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสอบถามไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง จากการสอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค นายบุญมี พิณฑุมา นายผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ได้ความทำนองเดียวกันว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕-๒๐ คน ไม่ใช่มีจำนวน ๕๗ คน ตามที่แจ้ง

ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนอีกประมาณ ๓๐ กว่าคน ได้ให้ลงลายมือชื่อไว้ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค สำหรับผู้ที่มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมนั้นไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมได้ลงไว้ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน โดยเฉพาะนายผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร การประชุมสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้นตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป” ข้อนี้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนก็ได้ยอมรับถือว่า นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน พรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดให้มีสาขาพรรคครบทั้งสี่ภาค ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ที่พรรคชาติประชาชนอ้างว่า กรรมการบริหารพรรคได้มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมสามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ โดยเฉพาะข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคตามข้อ ๔๕ ลดจำนวนผู้เข้าประชุมจากจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไปเพื่อทำให้เห็นว่า การประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้มีการประชุมโดยชอบ ข้อนี้พิจารณาจากรายงานการประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร และรายงานการประชุมของกรรมการบริหารพรรคที่มีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคแล้ว เห็นว่า การประชุมสามัญของพรรคชาติประชาชน

ที่มีมติให้แก้ไขข้อบังคับพรรคได้มีขึ้นภายหลังการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร และไม่ปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคแต่อย่างใด ข้อบังคับที่อ้างว่า ได้มีการแก้ไขจำนวนสมาชิกพรรคเข้าประชุมจัดตั้งสาขาพรรค จึงไม่อาจนำมาใช้แก่กรณีนี้ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ